

**HALINA GRZYMAŁA-MOSZCZYŃSKA,
EWA NOWICKA**

*„Goście i gospodarze
– Problem adaptacji kulturowej
w obozach dla uchodźców oraz
otaczających je społecznościach lokalnych”*
Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków 1998

Zdarza się w historii literatury, iż twórca tekstu „trafia” idealnie z jego problematyką w aktualne potrzeby społeczeństwa. Sytuacje takie – jeśli zostaną przez owo społeczeństwo należycie wykorzystane – mogą przynieść bardzo wiele dobrego.

W 1998 roku nakładem krakowskiego wydawnictwa NOMOS ukazała się książka Haliny Grzymaly-Moszczyńskiej i Ewy Nowickiej zatytułowana „*Goście i gospodarze*”. Jest to publikacja niezwykle potrzebna ze względu na poruszaną w niej tematykę, bowiem ostatnie dekady XX stulecia przyniosły bardzo istotne przemiany społeczne w wielu państwach Europy, m.in. (a może raczej – zwłaszcza) w Polsce. Wraz z owymi przemianami istotnego znaczenia nabrała problematyka uchodźców i ich sytuacji w nowych warunkach społeczno-kulturowych. Autorki „*Gości i gospodarzy*” przyglądają się zagadnieniu z kilku różnych perspektyw.

We wstępie do pracy została przedstawiona (po krótko, ale bardzo rzeczowo) metodologia badań nad adaptacją uchodźców oraz ogólna ich sytuacja w Polsce (z uwzględnieniem przełomu z roku 1989).

Zwraca uwagę duży zakres wiedzy autorek na temat sytuacji prawnej i społecznej cudzoziemców w Polsce oraz znajomość fachowej literatury dotyczącej tejże tematyki – jeden z rozdziałów w całości poświęcony został obecności problemu w tekstach psychologicznych i socjologicznych trzech ostatnich dziesięcioleci.

Dość wnikliwie zanalizowane zostało zagadnienie mieszkańców ośrodków dla uchodźców w Polsce. Nieobeznany z tematem czytelnik zyskać może wiedzę na temat panujących w nich warunków, kontaktów obcokrajowców z personelem i kierownictwem ośrodków, a także ich stosunków z polskimi sąsiadami.

Największą jednak wartość przedstawiają w mojej opinii rozdziały poświęcone przekonaniom i postawom Polaków wobec cudzoziemców. Na zawartość tychże fragmentów książki składają się wyniki wnikliwych badań prowadzonych przez E. Nowicką i H. G. Moszczyńską w latach 1994-96. Autorki stosowały metodę wywiadu ankietowego, stąd obecność w książce typowych wypowiedzi Polaków na temat ich stosunku do cudzoziemców. Spora część badań przeprowadzona została wśród młodzieży, głównie uczniów ósmych klas szkół podstawowych położonych w pobliżu ośrodków dla uchodźców (Zalesie Górne, Podkowa Leśna).

W książce znajduje się duża liczba szczegółowych danych statystycznych, opisy badań poparte zostały odpowiednimi tabelami. Wartościowe uzupełnienie publikacji stanowi aneks, na który składa się zestaw autentycznych wywiadów, i ankiet, którymi posługiwały się autorki pracy.

Na zakończenie warto podkreślić, że książka „*Goście i gospodarze*” mimo swego naukowego charakteru jest pozycją napisaną w sposób niezwykle przystępny. Bardzo płynny, potoczny charakter wywodu sprawia, że „*Goście i gospodarze*” mogą okazać się interesującą lekturą nie tylko dla osób biegłych w poruszanej tematyce.

MICHAŁ FRIEDRICH